

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä
9 päivänä lokakuuta 1992
Lausunto n:o 9

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 1992 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 156 laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta ja samalla päättänyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle lausunto.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Martti Siipola sosiaali- ja terveysministeriöstä, toimistopäällikkö Hannele Laihonon maa- ja metsätalousministeriöstä, jaostopäällikkö Kaarina Knuuti Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, osastosihteeri Martti Leskinen Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitosta ja lomas sihteeri Eeva Halonen Sotkamon kunnasta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain säännöksiä, jotka koskevat maatalousyrittäjien lomituspalvelujen soveltamisalaa, vuosiloman pituuden määräytymistä, vuosiloman pitämistä sekä palveluista perittäviä maksuja. Tämän lisäksi ehdotetaan tarkistettaviksi ja selkeytettäväksi säännöksiä, jotka koskevat sijaisvun perusteena olevia syitä ja sijaisvun kestoa, lomituspalvelujen kuntatason hallintoa, palvelujen järjestämistä, kustannusten korvaamista, hakumenettelyä, vuosiloman ja viikkovapaan pituutta koskevaa valtioneuvoston päätöstä, lomautakunnan tietojensaantioikeutta ja valitusoikeutta.

Esitys liittyy valtioneuvoston hyväksymään hinnoitteluvuotta 1992/93 koskevaan maataloustuloratkaisuun ja valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota niihin vaikeuksiin, jotka liittyvät kotieläinyksikköjen oikeudenmukaiseen määrittelyyn ja erityisesti sidonnaisuusvaatimukseen. Hallituksen esityksessä onkin todettu, että kotieläinyksiköt eivät sinänsä läheskään aina kuvaa yrittäjien tosiasiallista sidonnaisuutta karjataloustehtäviin ja että tilojen olosuhteet ja koneellistaminen vaikuttavat oleellisesti yrityksen karjatalouden työmäärään. Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on myös käynyt ilmi, että erityisesti Pohjois-Suomessa on paljon pientiloja, joilla kotieläinyksikköiden määrä ei nouse neljään. Esimerkiksi Sotkamossa noin 40 yrittäjää menettäisi lomaoikeutensa lainmuutoksen johdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että karjatalouksille, jotka käsittävät vähemmän kuin neljä kotieläinyksikköä, tulee tarveharkintaa käyttäen voida taata oikeus saada lomituspalveluja vuosilomaa ja viikkovapaita varten. Oikeus lomituspalvelujen saantiin voisi tuolloin kuitenkin olla rajoitetumpi kuin mitä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 7 §:ssä on esitetty.

Valiokunta korostaa myös sitä, että tulee selvittää, miten lomituspalveluiden ja eräiden muiden haja-asutusalueiden palveluiden tarjonta voidaan järjiperäistää ns. monialapalvelua lisäämällä. Tällä hetkellä haja-asutusalueiden suuret etäisyydet ja palvelutarpeiden moninaisuus aiheuttavat lisäkustannuksia. Monialapalvelujen lisääminen edellyttää myös sitä, ettei valtionapuseräyksillä estetä maatalouslomittajaa toimimasta myös sosiaalitoimen tehtävissä, kuten vanhustenhuollossa. Tehtäviä monipuolistamalla voidaan samalla välttää osa-aikaisia työsuhteita. Lisäksi monipuolistamisella voidaan luoda mielekkäitä tehtäväkokonaisuuksia.

Valiokunta esittääkin mietinnössä edellytettäväksi, että viranomaiset aktiivisesti edistävät osan lomituspalveluista kehittämistä monialapalveluiksi.

Asiantuntijakuulemisen yhteydessä on viitattu siihen, että tällä hetkellä työskentelevät työaikelain ja vuosilomalain uudistamista selvittävät komiteat. Työaikelain uudistamista selvittävän komitean tehtävänä on yhdistää työaikalainsäädännökset yhdeksi kokonaisuudeksi, josta saattaa aiheutua muutoksia maatalouden työaikelain alaisen henkilöstön työaikojen järjestämiseen. Asiantuntijataholta on painotettu sitä, että työaikalakiin ja vuosilomalakiin kaavaillut

muutokset tulisi mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon nyt kosketeltua hallituksen esitystä käsiteltäessä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta sinänsä tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää kunioittavasti,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta laitteissaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Ko-

hijoki, Koski, Lahikainen, Pulliainen, Riihijärvi, Rinne, Saario ja Westerlund sekä varajäsenet Backman (osittain) ja Koistinen.